

XVI. gimnazija

Upute za odgovorno korištenje interneta

**Pravila za sigurnost na internetu,
mrežni bonton i autorska prava**

Zašto je važna sigurnost na internetu?

- U današnjem digitalnom dobu ključno je biti siguran na internetu.

Sigurnost na internetu podrazumijeva da razumijete kako zaštititi svoje osobne podatke, izbjeći nasilje i zlostavljanje na internetu, te odgovorno koristite internet.

Što je mrežni bonton? (engl. Netiquette)

Mrežni bonton odnosi se na **skup pravila za pristojno ponašanje na internetu**. Potrebno je zajedno stvarati pozitivno digitalno okruženje u kojem se svi korisnici osjećaju sigurno i cijenjeno.

Ključna pravila za sigurnost i odgovorno korištenje interneta

- **1. Zaštitite osobne podatke:** Nikada nemojte dijeliti osjetljive podatke poput adresa, lozinki i ostalih povjerljivih osobnih podataka.
- **2. Razmislite prije nego što kliknete:** Izbjegavajte klikanje na sumnjive internetske poveznice ili preuzimanje nepoznatih datoteka.
- **3. Prijavi i blokiraj:** naučite kako prijaviti štetan sadržaj i blokirati neprikladno ponašanje - pazite na lažne profile i budite oprezni u komunikaciji koju s žele započeti nepoznate osobe
- **4. Koristite jake lozinke:** Stvorite sigurne i jake tajne lozinke za sve račune.

- **5. Provjerite pouzdanost mrežne stranice:** informacije provjerite na mreži iz više izvora - pazite na lažne i neprovjerene vijesti i informacije
- **6. Zaštitite svoj internet pomoću VPN-a:** podaci su zaštićeni protokolima koji se koriste u VPN-u, i mala je vjerojatnost da korisnici budu izloženi opasnosti i sumnjivom djelovanju. **VPN** je zaštitna točka između korisnika i svih javnih dostupnih internet servisa.
- **7. Ažurirajte svoje računalo:** važno je koristiti najnovije verzije operativnih sustava i aplikacija, osobito ako one sadrže vaše osobne podatke, podatke o plaćanju, vašem zdravlju ili druge osjetljive podatke. Programeri neprestano rade na tome da proizvode i internet učine sigurnijima.
- **8. Pazite na svoj digitalni otisak:** vodite računa o sadržaju koji dijelite, poput fotografija i drugih osobnih objava
- **9. Prijavite krađu identiteta (phishing)**
- **10. Prijavite zlostavljanje na internetu (cyberbullying)**

Zlatna pravila mrežnog bontona:

- 1. **Budite puni poštovanja:** ponašajte se pristojno i s punim poštovanjem prema drugima na mreži .
- 2. **Izbjegavajte velika štampana slova:** pisanje velikim slovima može izgledati kao vikanje.
- 3. **Razmislite prije objave:** pobrinite se da vaše riječi i slike nikoga neće povrijediti ili uvrijediti.
- 4. **Odajte priznanje:** Uvijek pohvalite i priznajte tuđi rad i ideje.
- 5. **Budite profesionalni:** komunikacija na internetu treba biti jasna i konstruktivna.

Na mrežnim sastancima:

- 6. **Nemojte snimati** razgovor ili zaslone bez dopuštenja na mrežnim sastancima.
- 7. **Ne ometajte** glazbom, zvukovima ili razgovorom sa strane.
- 8. **Pričekajte** svoj red i ne upadajte drugima u riječ.
- 9. **Pazite na ton i ljubaznost:** nemojte biti neozbiljni, sarkastični ili uvrijediti nekog komentarima.
- 10. **Govorite** glasno, jasno i razgovijetno u izlaganju ili odgovoru na pitanja.

Vodite računa o autorskim pravima!

- Iako ste sadržaj našli na mreži, ne znači da je slobodan za upotrebu (pa čak i ako ste učenik).
- Budite odgovorni i ne prisvajajte tuđi autorski sadržaj!
- Postoji mnogo izvora koje možete slobodno koristiti, uključujući radove koji imaju licencu Creative Commons ili su u javnoj domeni.
- Ako ste u nedoumici oko korištenja sadržaja, pitajte autora za dopuštenje, pronađite besplatnu alternativu, kupite ili izradite vlastiti sadržaj.

Zaključak:

- **Odgovorno ponašanje na internetu** je potrebno kako bi ga svi pravilno koristili i pri tom **zaštitili svoj osobni život i sigurnost**.
- Stoga treba uvijek, u radu u projektima i općenito, imati u vidu **pravila za sigurnost na internetu, mrežni bonton i autorska prava**.
- Time će internet uvijek biti kreativan i bogat izvor znanja za samostalni rad i rad u projektima, te siguran i pouzdan medij za sve korisnike. Odgovornim korištenjem interneta postajemo odgovorni digitalni građani!